

Europski upitnik za istraživanje o ustanovama – zatvori

EFSQ-P

Neskraćena verzija

siječanj 2025.

Autori

Linda Montanari, EUDA

Luis Royuela, EUDA

Liesbeth Vandam, EUDA

Alessandro Pirona, EUDA

Anna Tarjan, Mađarska

Viktor Mravcik, Češka

Begoña Brime, Španjolska

Caroline Protrais, Francuska

Ines Kvaternik, Slovenija

Katerina Grohmannova, Češka

Laura Isajeva, Latvija

Lina Jurgelaitiene, Litva

Nadine Berndt, Luksemburg

Ludmila Carapinha, Portugal

Josefina Mavrou, Cipar

Julien Morel-D'Alreux, Francuska

Noelia Llorens, Španjolska

Rita Cardoso Seixas, Luksemburg

Sonia Papadopoulou, Grčka

Vana Sypsa, Grčka

Els Plettinckx, Belgija

Zahvale

Filipa Alves da Costa, SZO

Carina Ferreira Borges, SZO

Heino Stöver, Njemačka

Mark Johnson, Ujedinjena Kraljevina

Maria Mafalda Castro, Portugal

Sadržaj

Uvod	4
Zaštita podataka	4
Prvi odjeljak – kontekstualni podatci	5
Drugi odjeljak – dostupnost intervencija povezanih s drogama.....	7
Treći odjeljak – osoblje, kvaliteta usluge i edukacije.....	17
Četvrti odjeljak – testiranje na droge.....	20

Uvod

EUDA već se niz godina bavi drogama i zatvorima te je objavila metodološki okvir za praćenje droga i zatvora u Europi. Cilj je metodološkog okvira uspostaviti metode i alate za prikupljanje i analizu usklađenih podataka o drogama i zatvorima diljem Europe. U dokumentu objavljenom 2013. utvrđena je potreba za razvojem dvaju alata za prikupljanje podataka: „Europskog upitnika o konzumaciji droga među osobama koje borave u zatvoru (engl. *European Questionnaire on Drug use among people living in Prison*, EQDP)” koji je usmjeren na prikupljanje epidemioloških podataka o konzumaciji droga i problemima povezanim s drogama kod osoba u zatvoru tijekom određenog razdoblja te „Europskog upitnika za istraživanje o ustanovama – zatvori” (engl. *European Facility Survey Questionnaire in Prison*, EFSQ-P)” koji je usmjeren na prikupljanje podataka o dostupnosti i provođenju intervencija povezanih s drogama u zatvoru.

Objavljen je cjelovit paket alata za praćenje za provedbu istraživanja o drogama i zatvorima, uključujući: neskracenu verziju EQDP-a, skraćenu verziju EQDP-a i metodološke smjernice EQDP-a.

EFSQ-P temelji se na postojećem upitniku koji se upotrebljava za praćenje i prikupljanje informacija o intervencijama koje se provode u zajednici i drugim okruženjima ([Europski upitnik za istraživanje o ustanovama](#), EFSQ). Međutim, zbog različitih značajki zatvora u usporedbi s okruženjem u zajednici izvornik je znatno izmijenjen da bi se dobio upitnik EFSQ-P. Upitnik EFSQ-P osmišljen je kao predložak upitnika koji će se upotrebljavati u cijeloj Europi za bolje međunarodne usporedbe i usklađivanje podataka. Mogao bi se upotrebljavati i kao osnova za pružanje podataka drugim izvorima, od EUDA-e i nacionalnih vlada do međunarodnih organizacija (npr. SZO-a, UN-a i drugih).

Kao i u slučaju upitnika EQDP, paket EFSQ-P uključuje neskracenu i skraćenu verziju upitnika i metodološke smjernice za potporu prikupljanju podataka o intervencijama u zatvoru i ispunjavanju upitnika, po pitanjima.

Zaštita podataka

Prikupljeni osobni podatci ili informacije koje su dali korisnici obrađuju se u skladu s Uredbom (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ. Ova se Uredba odnosi na zaštitu pojedinaca u vezi s osobnim podacima koji se daju institucijama i tijelima Europske unije te na slobodno kretanje takvih podataka.

Prvi odjeljak – kontekstualni podatci

1. Zatvor

a) Identifikacijska oznaka ustanove (ISO 3166-1 brojčana oznaka – poštanski broj – tri slova grada)	
b) Naziv ustanove	
c) Vrsta zatvora	
d) Odjeli u zatvoru	
Izvor podataka:	

Specifikacije:

Za vrstu zatvora navedite razinu sigurnosti (visoka, srednja ili niska), ima li zatvorene, otvorene ili poluotvorene uvjete, zatvorsku bolnicu ili bilo koju drugu informaciju koja može biti relevantna za razumijevanje značajki zatvora.

Za zatvore s odjelima navedite broj i vrstu odjela (npr. ženski, istražni, maloljetnički itd.); u izvorima podataka navedite izvore podataka koji se pojavljuju u anketi, uključujući registre, administrativne podatke, mišljenja stručnjaka itd. Navedite koji se od tih izvora upotrebljavaju u svakoj skupini pitanja.

Vidjeti Prilog I. Metodološkim smjernicama za numeričke vrijednosti ISO 3166–1 (npr. zatvor u ŠPANJOLSKOJ-MADRID: 724-28001-MAD).

2. Kontakti

a) Datum ispunjavanja upitnika	
b) Naziv usluge/usluga za koju/koje se ispunjava upitnik	
c) Ime osobe koja ispunjava upitnik	
d) Funkcija/naziv radnog mjesta osobe koja ispunjava upitnik	
e) Adresa e-pošte / telefonski broj referentne osobe	
Izvor podataka	

Specifikacije: Vrlo je važno imati osobu za kontakt za ispunjavanje ankete.

3. Konvencionalni pokazatelji

a) Referentna godina (ako je kraće od jedne godine, navesti razdoblje)	
b) Broj raspoloživih mjesta u kaznenoj ustanovi (srednja vrijednost kapaciteta zatvorske ustanove)	
c) Broj osoba koje borave u zatvoru (srednja vrijednost dnevne populacije, uključujući pritvorenike u istražnom postupku)	
d) Broj muškaraca u zatvoru	
e) Broj žena u zatvoru	
f) Broj osuđenih osoba koje borave u zatvoru	
g) Broj osoba u istražnom zatvoru	
h) Broj domaćih državljana u zatvoru	
i) Broj stranih državljana u zatvoru	
j) Broj osoba koje žive u kaznionicama za maloljetnike	
k) Broj osoba u zatvoru zbog kaznenih djela povezanih s drogama	
l) Broj osoba u zatvoru prema dobnoj skupini:	
	<18
	18-24
	25-29
	30-34
	35-39
	40-44
	45-49
	50-54
	55-59
	>59
Izvor podataka	

Specifikacije: Osobe koje borave u zatvoru ili osobe lišene slobode u kaznenim ustanovama tijekom određene godine. Uključite zatvorenike s pravomoćnom presudom i zatvorenike bez nje (vidjeti: Aebi, M. F. i Cocco, E. (2024.), [Prisons and prisoners in Europe 2023: key findings of the SPACE I report \(Zatvori i zatvorenici u Europi 2023.: ključni zaključci izvješća SPACE I\)](#)).

Drugi odjeljak – dostupnost intervencija povezanih s drogama

4. Koje su vrste intervencija dostupne u zatvorskoj ustanovi?

Vrsta intervencije	Dostupna (Da/Ne/ NK/NP)	Osigurana unutar i/ili izvan zatvora (Unutar/izvan/unutar i izvan / NK)	Obuhvaćenost pojedinaca (Postotak svih osoba u zatvoru u kojem se provodi intervencija)
a) Liječnički pregled			
1. Liječnički pregled obavljen u roku od 48 sati od ulaska u zatvor			
2. Procjena konzumacije droga i problema povezanih s drogom			
b) Detoksikacija			
1. Farmakološka			
2. Bez primjene lijekova			
c) Savjetovanje o problemima povezanim s drogama			
1. Pojedinačno savjetovanje			
2. Savjetovanje u skupinama			
3. Istorazinska podrška			
4. Ostalo (navedite)			
d) Liječenje ovisnosti u ustanovi			
1. Jedinice bez droge bez komponente liječenja			
2. Jedinice bez droge s komponentom liječenja			
3. Terapijska zajednica			

Vrsta intervencije	Dostupna (Da/Ne/ NK/NP)	Osigurana unutar i/ili izvan zatvora (Unutar/izvan/unutar i izvan / NK)	Obuhvaćenost pojedinaca (Postotak svih osoba u zatvoru u kojem se provodi intervencija)
4. Ostalo (navedite)			
e) Terapija opioidnim agonistima (engl. <i>opioid agonist therapy</i>, OAT) (isključujući intervencije OAT-a usmjerene na detoksikaciju)			
1. Nastavak terapije OAT iz zajednice			
2. Nastavak terapije OAT u zajednici			
3. Početak terapije OAT u zatvoru			
f) Intervencije u slučaju zaraznih bolesti			
1. Testiranje na HIV			
2. Testiranje na HBV			
3. Testiranje na HCV			
4. Testiranje na tuberkulozu			
5. Cijepljenje protiv hepatitisa B			
6. Cijepljenje BCG-om protiv tuberkuloze			
7. Antiretrovirusna terapija za HIV			
8. Liječenje hepatitisa C direktno djelujućim antivirusnim lijekovima			
9. Tretman hepatitisa B			
10. Tretman tuberkuloze			
11. Profilaksa zaraze HIV-om			
12. Savjetovanje o HIV-u/HCV-u/ HBV-u			
13. Ostalo (navedite)			

Vrsta intervencije	Dostupna (Da/Ne/ NK/NP)	Osigurana unutar i/ili izvan zatvora (Unutar/izvan/unutar i izvan / NK)	Obuhvaćenost pojedinaca (Postotak svih osoba u zatvoru u kojem se provodi intervencija)
g) Intervencije za smanjenje štete			
1. Programi podjele igala i šprica			
2. Tablete za dezinfekciju/izbjeljivač			
3. Podjela drugog sterilnog materijala			
4. Podjela prezervativa			
5. Podjela lubrikanata			
6. Edukacije o sigurnijoj intravenskoj konzumaciji			
7. Sigurno tetoviranje (osposobljavanje i edukacije)			
8. Ostalo (navedite)			
h) Intervencije povezane s drogama u pripremi za puštanje na slobodu			
1. Intervencije za društvenu reintegraciju, uključujući stanovanje i zapošljavanje			
2. Obrazovanje/strukovno osposobljavanje			
3. Sprječavanje predoziranja			
4. Savjetovanje o predoziranju			
5. Distribucija naloksona i edukacija o primjeni			
6. Upućivanja vanjskim službama za droge			

Vrsta intervencije	Dostupna (Da/Ne/ NK/NP)	Osigurana unutar i/ili izvan zatvora (Unutar/izvan/unutar i izvan / NK)	Obuhvaćenost pojedinaca (Postotak svih osoba u zatvoru u kojem se provodi intervencija)
7. Povezanost s terapijom OAT u zajednici			
8. Povezanost sa skrbi za oboljele od HIV-a nakon puštanja na slobodu			
9. Povezanost sa skrbi za oboljele od HCV-a nakon puštanja na slobodu			
10. Povezanost sa skrbi za druge zarazne bolesti (npr. tuberkuloza, HBV) (ako je potrebno)			
11. Upućivanja vanjskim zdravstvenim službama zbog drugih zdravstvenih problema (nespecifičnih za droge)			
12. Upućivanja vanjskim socijalnim službama			
13. Ostalo (navedite)			
Izvor podataka			

Specifikacije: Definicija svake intervencije nalazi se u metodološkim smjernicama. Podjela prezervativa ne uključuje podjelu prezervativa tijekom posjeta obitelji/partnera. Ako intervencija nije potrebna, navedite NP = nije primjenjivo. NK = nije poznato.

5. Koliko je ukupno jedinstvenih pacijenata koji su započeli liječenje ovisnosti o drogama u referentnom razdoblju (godini)?

	Broj
a) Ukupni broj pacijenata koji su započeli liječenje tijekom referentnog razdoblja	
b) Od toga oni koji su liječenje započeli prvi put u životu	
c) Od toga oni koji su liječenje započeli prvi put tijekom referentnog razdoblja	

d) Ako je navedena približna vrijednost, označite je zvjezdicom (*) i objasnite kako ste došli do te vrijednosti.

Izvor podataka

Specifikacije: Vidjeti 3. pitanje. Ako referentno razdoblje nije jedna godina, navedite.

6. Koja je bila primarna droga koju su konzumirali zatvorenici koji su započeli liječenje ovisnosti o drogama?

	Broj pacijenata koji su u protekloj godini započeli liječenje tijekom boravka u zatvoru prema glavnoj drogi s kojom imaju problem	Postotak pacijenata koji su u protekloj godini započeli liječenje tijekom boravka u zatvoru prema glavnoj drogi s kojom imaju problem
Duhan		
Alkohol		
Kanabis		
Kokain u prahu		
<i>Crack</i> kokain		
Amfetamin		
Metamfetamin		
Ecstasy (MDMA ili MDA)		
Halucinogene gljive		
Ketamin		
LSD		
Heroin		
Zloupotreba metadona*		
Zloupotreba buprenorfina*		
Nezakonita konzumacija / zloupotreba fentanila		

	Broj pacijenata koji su u protekloj godini započeli liječenje tijekom boravka u zatvoru prema glavnoj drogi s kojom imaju problem	Postotak pacijenata koji su u protekloj godini započeli liječenje tijekom boravka u zatvoru prema glavnoj drogi s kojom imaju problem
Zloupotreba barbiturata*		
Zloupotreba benzodiazepina*		
GHB/GBL		
Hlapljivi inhalanti / otopine		
Nove psihoaktivne tvari: sintetički kanabinoidi (npr. „Spice”)** (navedite ih) _____		
Nove psihoaktivne tvari: sintetički katinoni (npr. mefedron, pentedron, alfa-PVP)** (navedite ih) _____		
Anabolički steroidi		
Ostale tvari (navedite u nastavku)		
Izvor podataka		
* Bez liječničkog recepta.		
** Navedite nove psihoaktivne tvari iz skupine tvari koje prevladavaju u zemlji i prikažite slike droga kako biste olakšali odgovaranje ako je to potrebno.		

Svakog sudionika u liječenju treba računati samo jednom. Unijeti NK ili NP ako broj nije poznat ili nije primjenjiv.

Specifikacije: Primarna droga je droga koja pacijentu na početku tretmana uzrokuje najviše problema. To se obično utvrđuje na temelju zahtjeva pacijenata i (ili) dijagnoze terapeuta, obično uz primjenu međunarodno standardiziranih instrumenata (npr. ICD-10; DSM-5, ASI), ili na temelju kliničke procjene (izvor: TDI).

7. Kad je riječ o različitim vrstama intervencija koje su dostupne u zatvoru, možete li navesti dodatne značajke usluga/intervencija navedenih u nastavku?

(Preskočite sve intervencije za koje ste u odgovoru na 4. pitanje odgovorili da nisu dostupne)

	Da/Ne/NK/NP	Napomena
Modaliteti:		
- Pruža se svima pri ulasku u zatvor: obvezno		
- Ponuđena je svima pri ulasku u zatvor: dobrovoljno (mogućnost odustajanja)		
- Pruža se na zahtjev osobe		
- Godišnji zdravstveni pregled kao daljnje praćenje		
Provodi:		
- Liječnik		
- Psiholog/psihijatar		
- Drugi zdravstveni djelatnik		
- Ostalo zatvorsko osoblje		
- Ostalo		
Vrsta problema koji se procjenjuju:		
- Konzumacija droga / ovisnost o drogama		
- Drugi poremećaji mentalnog zdravlja		
- Rizik od samoubojstva		
- Rodno uvjetovano nasilje		
- Seksualno zdravlje i trudnoća		
- Drugi poremećaji (navedite)		

7a. Terapija opioidnim agonistima (OAT) – osim OAT-a čiji je cilj detoksifikacija (vidjeti 4. pitanje)

	Da/Ne/NK/NP	Prosječne pojedinačne doze u mg	Obuhvaćenost pojedinaca (Postotak svih osoba u zatvoru u kojem se provodi intervencija)	Napomena
a) OAT s metadonom		/ _____ /mg		
b) OAT s buprenorfinom		/ _____ /mg		
c) OAT s morfinom		/ _____ /mg		
d) Uvjeti za sudjelovanje u OAT-u u zatvoru (navedite)				
Izvor podataka				

7b. Testiranje na zarazne bolesti

	HIV Da/Ne/NK/NP	HCV Da/Ne/NK/NP	HBV Da/Ne/NK/NP	Napomena
a) Pruža se svima pri ulasku u zatvor: obvezno				
b) Ponuđeno je svim osobama pri ulasku u zatvor: dobrovoljno (mogućnost odustajanja)				
c) Provodi se na zahtjev osobe				
d) Nudi se svima jednom godišnje u okviru rutinskih intervencija u području zaraznih bolesti				
e) Provodi se u razdoblju neposredno prije puštanja na slobodu: obvezno				
f) Ponuđeno je u razdoblju neposredno prije puštanja na slobodu: dobrovoljno				
Izvor podataka				

7c. Podjela prezervativa

	Da/Ne/NK/ NP	Napomena
a) Dijeli zdravstveno/socijalno osoblje		
b) Podjela putem automata za distribuciju		
c) Dostupno u zatvorskom baru		
d) Besplatno		
e) Drugi način podjele prezervativa (navedite)		
	Broj	Napomena
f) Broj kondoma podijeljenih u referentnoj godini/razdoblju		
Izvor podataka		

7d. Podjela igala i šprica

	Da/Ne/NK/ NP	Napomena
a) Dijeli zdravstveno osoblje		
b) Podjela putem automata za distribuciju		
c) Besplatno		
d) Drugi način podjele (navedite)		
	Broj	Napomena
e) Broj šprica podijeljenih u referentnoj godini/razdoblju		
Izvor podataka		

7e. Dostupnost programa liječenja ovisnosti za posebne populacije

Je li dostupno ciljano liječenje za sljedeće populacije?	Da/Ne/NK/NP	Napomena
a) Žene		
b) Strance / državljane drugih država		
c) LGBTQI+ osobe		
d) Ostalo (navedite)		
Izvor podataka		

Treći odjeljak – osoblje, kvaliteta usluge i edukacije

8. Koje osoblje provodi intervencije povezane s drogama u ovoj zatvorskoj ustanovi?

	Glavni pružatelj	Dodatni pružatelj usluga	Nema intervencija
a) Osoblje za zdravstvenu i socijalnu skrb zaposleno u zatvorskoj upravi (uključujući stručnjake za droge)	☐	☐	☐
b) Zatvorsko osoblje koje je zaposlila zatvorska uprava radi obavljanja sigurnosnih zadaća	☐	☐	☐
c) Osoblje zaposleno u vanjskim službama za liječenje ovisnosti	☐	☐	☐
d) Zdravstveno osoblje i osoblje za socijalnu skrb zaposleno u vanjskim službama (osim usluga liječenja ovisnosti) (npr. Ministarstvo zdravstva)	☐	☐	☐
e) Ostalo (navedite u nastavku)	☐	☐	☐
Izvor podataka			

9. Vrste stručnjaka koji sudjeluju u liječenju povezanom s drogama (*abecednim redom*)

	Broj	Od čega: Broj osoba koje u zatvoru rade puno radno vrijeme	Od čega: Broj zaposlenih u zatvorskoj upravi	Napomena
e) Administracija	f)	g)	h)	i)
a) Liječnici				
b) Medicinske sestre				
c) Istorazinsko osoblje				
d) Farmaceuti				
e) Psihijatri				
f) Psiholozi				
g) Sigurnosno osoblje				

h) Socijalni radnici				
i) Volonteri		NP	NP	
j) Skupine za samopomoć		NP	NP	
k) Ostalo (navedite)				
Izvor podataka				

10. Slijedi li zatvor smjernice za provedbu intervencija povezanih s drogama?

	Da	Ne
a) Smjernice o zdravstvenom liječenju u zatvoru		
b) Smjernice o liječenju ovisnosti u zatvoru		
c) Smjernice o liječenju ovisnosti (neovisno o tome je li osoba u zatvoru ili ne)		
d) Ostalo (navedite u nastavku)		
Izvor podataka (navedite točnu referenciju)		

11. (Ako je odgovor potvrđan) Navedite kako je to osigurano. Provjerite sve aktivnosti koje se primjenjuju

	Da	Ne
a) Unutarnji nadzor		
b) Vanjski nadzor		
c) Redoviti sastanci tima		
d) Ostalo (navedite u nastavku)		
Izvor podataka		

12. Organiziraju li se edukacije o pitanjima povezanim s drogama?

	Da	Ne
a) Edukacije za osoblje		
b) Edukacije za osobe koje borave u zatvoru		
c) Ostalo (navedite u nastavku)		
Izvor podataka		

13. Navedite pojedinosti o svim postojećim nacionalnim ili lokalnim dokumentima, uključujući sivu literaturu, smjernice, zakonodavne dokumente itd. o osiguravanju kvalitete i edukacijama za provedbu intervencija povezanih s drogama u zatvoru.

Četvrti odjeljak – testiranje na droge

14. Provodi li se testiranje na droge u zatvoru?

	Da/Ne/NP	Napomena
a) Je li testiranje na droge u zatvoru dostupno/dopušteno u vašoj zemlji?		
b) Svim osobama pri ulasku u zatvor		
c) Nasumce svim osobama		
d) Samo u slučaju sumnje na konzumaciju droga		
e) U okviru programa liječenja/pomoći u vezi s drogama		
f) Svim osobama kada se premjeste u drugi zatvor		
g) Svim osobama koje napuštaju zatvor radi privremenog dopusta		
h) Svim osobama kada napuste zatvor radi puštanja na slobodu		
i) Ostalo (navedite)		
Izvor podataka		

Specifikacije: Ako testiranje na droge u zatvoru nije dostupno ili dopušteno u vašoj zemlji, upišite NP za sva sljedeća pitanja (b do i).

15. Ako je bilo kakvo testiranje na drogu provedeno u referentnom razdoblju (navedite razdoblje)

	Broj	Referentno razdoblje	Napomena
a) Broj testiranih osoba			
b) Broj provedenih testova na droge			
c) Ostalo			
Izvor podataka			

Specifikacije: Cilj je pitanja prikupiti informacije o količini provedenih testova i njihovim rezultatima.

16. Ako se testiranje na droge NE provodi u okviru liječenja ovisnosti, postoje li kaznene posljedice za pozitivne rezultate testiranja na droge?

	Da/ne	Napomena
a) Smanjenje broja vanjskih posjeta		
b) Negativan učinak na kaznu zatvora (npr. produženje, izostanak smanjenja kazne itd.)		
c) Manje dopuštenja za kratki dopust		
d) Smanjen pristup drugim povlasticama (navedite)		
e) Dodatni dani zatvora		
f) Boravak u izolaciji		
g) Zadržavanje u bolnici		
h) Dodatna pomoć/liječenje		
i) Ostalo (navedite)		
Izvor podataka		

Specifikacije: Cilj je pitanja razumjeti moguće posljedice pozitivnih rezultata testova.